

ৱাৰী মচা

মণিপুৰ বন্দ

চুংখাম ৱনবীৰ

ইবেতাওৰী হেৰিবা লৰী চৰ্মপশিৰুনা মতম তেইনা হুই, ইংবেগু পুং কয়া তানে? ইংবেগু পুং ৬ তাগদৌবা মিনিট কয়া ৰাংলি?

উইহাউবা গোথোথে। মিনিট অমবু কাৱলদি ধৰী শিবা উবা যানে। মতমা চৰ্মশিৰুনাৰু পথেমায়গী মীচনগী খোঙকেনু কখংলকই। মনা মশিঃ খৰা থাদুনা গোললিবু শিহেইনবা মী জেলিনিৰ হেনপংলকই। ইবেম্বা ইমায়ী কোবীশি খৰা হেৰীখোৰা ইমা য়ান্না পীথোৱে। ইংবেগুহোয়ে ইমায়ী ইম্বাশঃ নাপিসি কৰিনো ৰখিভতা লেৰিখোৰা হেনো পীখোথে।

কনাসু তৰীবে কনাসু খুৱীৱমত মানা মানা থোকপা চংনৰি, খুংলে থনা ময়ুম মায়েক পাংলি। ইচে ইবেতাওৰী নঙদি হনবিৰেইগু? বন্দ মতম গৌশিৰুনাগী। ভুসিগী বন্দ সিদি য়ান্না কনাপদৌৱি হায়নো। বন্দ মতম কাওৰা গৌশিৰুনা গুইনসু কনাই কনাইনো গাৱীয়া মৈ য়ান্না থানসে হয়।

লাপুৰু ফয়িৰী ইন্দুনা মাগী মপোং মটশিৰুনা লোৱাগীয়া হায়ৱকই। মাদুসু নচেত খেলেনসি। ফয়িৰী পুৱমৰুগী। খয়দি হমখিৰুনা য়াওৱে। লেইহৌৱিৰা অতসু গুইনসু মপোং লোৱাগীয়া। অদুৰু ইবেতাওৰী হেইকি কাওৰা সাৱৰা কালেনগী নুশোনা শাংনা লেনলকপগী খুইখৰবা মনা-মশিঃ ৰৱদু ৰৱদা মপোং শিঃহৌৱনবা কয়া হেইনো। "১০,১১,১২ মখাই"। অদু ওইবৰতা এটা চাবা চাবা চাৰ্মশিৰুনি চাৱা অমী সুভবনু মুমিঃ মিনি অসিদি লেনাৰা ৰৱদু।

ইবেতাওৰী ভৱাং নহাদুগী মনা ৰৱদুৰনে চাৱক ৰখভবনে পনি হায়ৱম ৰখণনা চোকৰে। কনাপুং নুঙাই ইয়াকবা ওইবৰদি ময়াম কেইনে ময়োগৰবনি। অদু ইবেতাওৰীদি শাৱৰা কালেনগী নুশো কাওৰা মনাইৰিবনি। মতমদি লেনুৱা চংনৰি, মীওইবৰতা শোংথহৌৱনি। বন্দগী মতমনা নকশিৰুনাৰু থোমায়গী মীপাইসু হেগেললই। ঐৰীসিদি শিঃহৌৱনোৱে। মপুৰিগীয়া কেইনে লাইবেৰীৰু খুৱনুগী। ইবেতাওৰী অমবু মথৱা মুকম-মুকম শোৱি লোপাকসিগী বন্দ অসিদি বিধিতি মতেইখৰে, নিনিলা কায়ে হা ছাৱীয়া হাৰু থক ফকৰগী বন্দ, মী আ হালগৰগী বন্দ, থক হায়ভোক্তবনু বন্দ হা অগী পৰা হা আদাগী বন্দ। নচেত ঐনা হায়বদি মথোয়না বন্দ অসুক য়ান্না

তৌৱিসিৰু অতম অথোথি। অবিৱৰমগতঃ মথোয়না বন্দৰু অপনবা পীবা গুঙো। মথোয়দি বন্দ মতমসু চংনৰিবা মফনা চংকনি তৌৱিবা অমুমক তৌগনি গুৰু শেনবশিগা লোয়না বন্দগী নাম্মা লোপাকী পুঠু ময়োগ তৱকনি। সৱকানাসু বন্দ খুইগী মাংলিবা লেৰাকী নেনকমশিঃ হেঙানা মীয়ালা খঙকনসু ফৰনি। শোয়না লাৰুতা মশিঃ থিনুনা মালমগনি। নোংবা বাইমোলাগী মচনা হায়খিবা "ৰুপানদি খোংপ শাকম অমগী টুইক তৌৱনা খোংপ নাম্মা হায়বদি ওইনক শাদুনা টুইক চৰ্মশিঃ। মথোয়গী দাবী ফলবা মতমা ৰাংহৌবা নাম্মা অমুক শাই"। কয়ানা তমজিঃইহো। মথোয়গী দাবী তানবৰা পৈশা অমদি মতম মাংহচেদে। অদুৰু ঐথোয়গীসিদি কনাই কনাতমা বন্দ অমুক তৌৱনা কয়া য়ান্না মাঙৰেবে হায়না খয়চে। মথোয়না উৱিৱদি মথোয়গী পেনবা ৰাকং কয়া অদুৰনি। অদু ওইবৰদি লাইবৰবা মপুং ওইবৰা লোপাকসিদি, মথোয়না তালিৰা দাবীসিৰু ঐথোয়গু মীয়ালাৰা নোংমগী চাৰা অমতা তানেবা হেংনৰিবা ঐথোয়গাৱা? নচেত, মথোয় বন্দ অসি নচেত অতোগা পায়ে অমতা লেবৰা? ময়াম পুন্দুনা মঙৰশিঃগী খোঙনা লাওৱৰা য়াবৰবা? বাপুজিগী খুংলায় চাৱা হেনকগী খোঙং চংনিনবা য়াবৰবা? মথোয়না মণিপুৰ বন্দ তৌৱনা নংভগা কেইনে বন্দ তৌৱা অদুগা ঐথোয়না কৰা-খাও তৌৱে। ঐথোয়সু ঐথোয়গু কয়াদি পুশিৰুনা বন্দ তৌৱনীমক বন্দ অমুক তৌগতঃ।

ইচে ইবেতাওৰী কৰিগীনা নখতা ডালিবৰবা? বাইমোলা মনাতঃ ফমখৰকই ইবেতাওৰী খঙনোই কৰিবেই। ইচে ইবেতাওৰী লাকপাৰা? কুইৱে লাকপা ময়াম মথঃ মথঃ থোমলুৱে। ইচেই গুৰাংগা নহাদুগী লাকপা উদে। অম্মা ভুসিগদি হুই গুৱে।

ইবেতাওৰী ভৱাং নহাদুগী ইচে হকতাঃ গুইনসু। ভুসি পুং ৬ তৌগী মুমিঃ মিনিগী বন্দ চে, হায়বদুনা গুডা গুডা লাকইনি।

খঙৰে ইচে ঐথোয়গী লোপাকসিগী বন্দসিদি বিংতি হামকমতঃ। নিনিলা কায়ে। নহাদুগী বন্দসু ঐথোয়গী হুইমিঃ অমা মাদি থক কানবা হায়না থোকচৰগা। মথোয়গী পুশিৰু গাৱীনা হেইলি হায়বদু লাকপদিৰা তামনি। মথোয় বন্দগী মহায়েলশিঃনু চংপা য়াৱেই হায়না ইহুৱকৈ। অদুগদি বন্দ মনোবা থক কায়ে, বন্দ শোংগা য়াইই হায়না নোং গুডাবা থক সস্পেন তৌৱীৰে হায়ৱে। অদুগী অমুকহৌৱনা ৰুগুও লাওওও, হেইৰেবা জাং নচেত ইচে ঐদি ভুইনু লৈৱে।

অদো ইচেসু নাৱকে হায়ৱনিনা কয়ানা খৰা পীখংলকৌ ভুসিগদি মিনি অমদু উৱৱৱেইবনি। ইবেম্বা য়াৱবদি ইচেগুগী ভুসিগদি হেইবনিমো। বন্দ লোয়গা কয়ানা অতাবদু ইচে খৰা খৰা বুককংনবা হেংনৰে। য়াৱেই য়াৱেই। সিৰীদি মুমিঃ মিনি অমসু হাপকংগুনি।

অসু হায়না চাং নাইবা গুঙোমাইদৰু ওইবৰদি ঐদি হায়না লৌং হায়ঃ? লৌৱৱৱইদিই গুইলি হায়না লৌখণ। অম্মা নোংবা পী মিনি লেপ তৌগদৌবা ওইবৰদি লেপে মখীৰী কৰি কাৱি। সিদি শেদেইনা শানবা কৱে হায়বা সে সে মতম মানবেনি লুপা ১০ দা ওইবৰসু পীখংলকৌ। ইবেতাওৰী কৰি খুইমুখিগনি। মতঃসিদি মহাতি লাৱুৱবা মীনি। অম্মা কয়া হেংনকৰে মকুলা খুদেচাৰা পতুৰু লৈই। ইবেতাওৰী শেনগুই ময়োলো কেপেগী হাপচিৰুৱাৰ লুপা তৰনিহেই মপোই লৌখণে। অদুগা কৰিসু খুংখা তৌৱনা হায়বা ইনবা অঙাওং লুপা তৰা ৰিদ্দনা লানখেচাৰা বন্দ মতমসু গৌশিৰুগে। হেইকি মখংতা লৌৱিৰা লুপা ২ মখাই অদুনা কৱনা মুমিঃ মিনি লেগনি। পিক্ৰিবা অমী অদুনা মাগী মনিঃকৈ হেঙুনা লেগনি। চংখিবা গুইনুনা মণিপুৰ মতম মচাশিঃ মপুক থাৰা চাৰা ফঃজিখৰনি। ইবেতাওৰীসিদি কৰি অমুক হায়ৱনি মপুঃগুইহেই হায়জিগুনা মচাশিঃ পীজৱনা মচাশিঃ উৱৱ কাল পাৱে অতাবা চাক খৰা দিঃমঃ চামুনা চাৱগা চকম অদুগা কেইনে অতকখনি।

"দুকান মে চাৰু, দুকান মে চাৰু"। ময়াম বা-বা-লাওৱৰাই হালনা বুকুনা ১-২ দুৰু থোৰ গম-গম লোমনিগনি। ইবেতাওৰী ইপা পাংখনি। লৈনা হেংনবা মথতা গুইৱে। পাংখ ২ মতা খৰা গুৰু গুৰু হেংনকপা বন্দা ইপা পাংখনা হোই-টে, মনা-মশিঃ খৰে লৌইশিদি। মদিংগা পোই।

"ইমাইগুথোই ইমা লৌশিগে, ইমা লৌশিগে। ইমাইসিদি চিঃখিঃখিগে।" ইবেতাওৰী অগি-অগি ময়াম মচাৰু পুন্দুনা ময়ুম তপা চোখি। বন্দুৰে য়েবা কাৰু কাৰু লীৰা থোকম ময়াম থোকৰুগি। ইবেতাওৰীগুগী কনা জেৱিৰু মুঙিহৰিবা কুইক অমঙম য়েলি। অদুৰু বন্দুৰ কনা চংখিবা মহাক অদুনা বন্দুৰ কয়ামু তখিৱৰগা হায়ৱদুদি বন্দ তৌৱিবা কনামতনা মীয়াসিগে।

শা হায়ব লৈতে মী হায়বা লৈতে হৌদোনা নোইমে পায়ৱকসু য়াই।

ভেদৰ অমা যু খৰুতা ইৱাৱৱি নহা ময়ামগা লোয়না, ভেদৰ ময়াম ভূৱলে ওইনা চেহেৱিগি।

লম্পাক খয়দি নাৰোণী ভ্ৰম কামভ্ৰময়ে শন্দুনা ভৱি নোংভল্লকপা অমা ভুইনুনা লৈৱি।

গুৱাৰা ময়াম নুঙাইবা ওহুকেজি অতৰা মনোবা থৌৱনা চিঃখিঃখি।

খমম মশিগইহৌ খুয়াক লানগৌহেই। কুইবগী ভুং সাইনে খোৰো গাৱী মনোবা তাখি খুইগী লয়ীবা।

শোভুৰী ইমানা হুই শিৰু চঙলবৰ নোইলে নুশিঃগা।

সনামৰী কোৱি য়োয়গা উমোই খুচম থুংখ পা পুয়া মৈ থাখিবা ফুলা ৰাণীভম খৰিগা ঐশিৰু মীৱোৱে।

মীপোংবা ইৱিদি খৰিবা ঐ কনো ঐ কনো?

ঐথোয়গী মন্ত্ৰি

-খোৰু মজিৰু সিঃ-

নোংবা ঐগী মুমগী খোঙজিগা মীগী অৱাবতা উগা পেঞ্জৰিঃ মপু মপুশিঃ তৌৱিগা চিঃখিঃখি কোঙৰোই থায় মা লৌৱিৰে খঙনমপবনি অমু অৱান খুইসক ইলকামবনি আইনী অকনবা টেনুনা।

আইন খঙনবা থায় কয়না লমহেৰা শাৱেই গাৱেই ওইৱিৰিঃ মপু খুইদি নগুগী কনিং তাহৰা মনা শঙ্গাই লিঙ্গবনে। কয়না কুইবৰনা অনম কল্লিবনে? আইন খঙনবনা লৈভাক ৰামেনবদি। হঃডা খোঞ্জেল স্ৰামু কণ্ডৱিৱে নাওথেমইহেবা আভত সৱকাৱ লেঙাক্কা কাউথোকৰে চিঃমুঃ পুশি মইহোনে অমবু মশক খঙনবা থাৱইহিঃগে উটিমা অমুক হুইগৰনবীৰো আই এক আৱ নে শিৱাপনা।

ঐ কনো

নিৰখেপক ৰুইৱেপক

অনৌবা গুইমই অমা ঈমৌ লালেকপসিদি পুৰিমে মিগপসিদি অদুৰু হোৱা লুৰিবিদি ঐ কনোনা খঙতিৰিসিদি।

কনামোইসুবা শাদকীসিদি পোঃফম শাদুনা লেপৱৱিদি কিভম শেঙাই ইজটিসিদি লাইবক লেগা লুৱবনি। ঐ কনোনা খঙনবা ঐগুগা মীৱেমে উৱগা লাইৱমলুনা ইপু খোঙাথানা মতিং শিলমসনি শোয়না।

ভাবুচুংদগী

(কবি লাইশ্বম সমৱেদনা ইবা শৈৱেঃ মচা অনীথক গুসিগী ওইনা ভাবুচুংদগী লৌখণতুনা কোণ্ডোকচাৰি)

দিমান্দ লেটৰ
দিমান্দ লেটৰ লাকই ঐগী কবিতা
কবিতা ঐহাক
দিমান্দ লেটৰ থওইহাক
অকিৱগী কবিতা ইমবা গুডো
ঐহাক
লেৰাকী ঈশিৰো নুশিগা
হিন্দবা য়ান্ৰুনা
ঐ কবিতা ই
দিমান্দ লেটৰগী।

অখেঙবা অহিলা অমুকসু হৌদোৱকখি
ঐ য়াথিবে
তুশিগিদি
অখেঙবা অহিগী কবিতা ইথিচে ঐহাক।

মণিপুৰী পাঠু পাওৱা পাওতাক

১৮ **অভাংবা হুংগী বৃথীনি।**
- অভাংবা চাটৰুগা তুলা অহলগী মংং অমুক শিলহৌগনি।
১৯ **অভাংবি মীচঙ পাৱবা ৰায়ে।**
- লুনা চাৰা তৌৱিৰদি অভাংবি অতঃপৰা চংখিচে, ঐগী মীচঙ ওইবা ৰায়ে।
২০ **অঃ।**
- হোয়ে, য়ানীবা কোঙদোকপা।

২১ **অঃ অঃ**
- হোয়ে হোয়ে, অমুকা হোয়ে য়াৱে, খঙলে তাকপা।
২২ **অঃ অঃ**
-য়ঃগুকা, য়াৱোকো।
২৩ **অঃবা শাৰা (অঃবা শাৰা)**
- অঃবা শাৰা, অভাং মানবা থকক, কোথোকপা।

শোমজিন

ভা. লোপোংবা তেজনে

পাঠুৱিকা উনবা

লাইৱিকী মিমঃ কনাসু ঐগী মিঃ খঙলে
অইবা ঃ কাংজম পদ্যকুমাৱ
কোঙবা ঃ কে পি পৱিকেসস
মমল ঃ লুপা ২০০/-

শেংলগা চলেদ থিৰবা কাভু অমগা অমী থোকৰিকি। লাইৱিকী অমদি পুৰিৰোলনা চাটনা অংনবা লাকখিবা মতমগী তাকক অসিদি খুইফম ওইনুনা ইবা মণিপুৰগী উপন্যাস কয়া মৰুম হাৱা লৈখনি। খুইম ওইনা খৰং মমিঃ পনবা তৱদি আৰ কে এলাবেকী "মমজ তনী" হিঃম গুগী "খুইলা" "হোৱেইহা পডিম" অমদি কেজি ৰীৱগী "নিখিগী নিংবে" পনবা য়াই।

কাজম পদ্যকুমাৱ ইবা "কনাসু ঐগী মিঃ খঙলে" হায়বনি লামায় ১৪ পানবা মমলনা লুপা ২০০ পীবা লাইৱিকি অইনো লৈখিৰা মতুলা কে পি পৱিকেসস উৱিপোক তথঃপৰম লৈকই, ইফালনা লামায়নি পুন্দিং, কোং-লম্পাক, ইফালনা ৰূপি মমিঃ ১০০০ খক ২০১৫ দা অহাৰা ওইনা লেজবনি। লাইৱিকী মখুগী লাই অসিদি মাখোমনি কোব অসিদি শেম শাবনি। অইনো মহাজী নোভেট অসিদি অনীশুবা পুথিগী লাগুও অমুলা ইফালগী অকোয়বদ লৈৱিবা ইমু-মুশিগনা ময়ুম ইছোল থাংতুনা লাগ্ৰেবা অমদি লান লৌইৰবা মতুলা লাগ্ৰেফমদগী কাৱতুনা লাননা মাঙন-তাকহুৱৰা ময়ুম ইছোল নোনা শেমজিগুনা পানবা হোংনৰকপগী যৌশিগে উবা ফঃখি। লামেমগী অনীশুবা লাগুও অসিদি লাটেন্সু মতেঙা ময়কে শিমা শদেৱকখিবসিদি মণিপুৰগী বুলিগী লৌইনো ওইবৰনা এলাই অমদি এৱিষ্ট কোব অসিদি হোংন হায়ৱকপা মণিপুৰসু মথোয়গী চায়নসু ওইখিৰনি। লাগুও অসিদি মণিপুৰগী সমাজিক পুন্দি মং কয়ানা অহোবা পীখি ইতিহাসকী ওইনা য়ান্না মৰুওইবা তাকক অম ওইখি। খুইকী কুম ১৯৬৯ দগী ৪৫ ফাওৰা শোৱাগী ময়ুম ইছোল নোনা শেমজিগুনা পানবা হোংনৰকপগী উবা ফঃখি। অটোম বোম ৰাৱবসিদি অকিবা ফলবা লাগুও অদু হেইশিখিবনিগী অকবা গাথে অমনি হায়ৱকপা লামেমগী লৈবাক পুন্দি থামোয় শোৱা য়ানীদৰা খঙতাকপা। লাগুও অসিদি মতুলা মণিপুৰ সমাজসু অহোবা লাকপা ওইনা ফেজোম পুয়াং শেংলগা চলেদ থিৰবা কাভু অমগা শোৱাও ফুৰিঃ

ইতিহাসকী তাকক অসিদি অভাং উংনবা হকথেনেহৌবা অইনো লাগ্ৰেবা মতমগী হৌৱগা লান লৌইৰা মতুলা লাগ্ৰেফমদগী কাংলকুনা লাননা মাঙন-তাকহুৱৰা ময়ুম ইছোল শেমজি-শাজিগুনা যুইঃ খুইৰবা হৌৱকপগী চহী কয়া ফাওৰা কোনিশিদি। সমাজকী অহোবা কয়ঃ উংনবা হেংনি। উপন্যাসকী নায়ক ওইৱিৰা ইবেতাওৰা অভাং ওইনা মপা মমগী মতু ইন্দুনা লৈনে মীয়া ময়ুম শাইবাকেম লৌগা "কৈৱেই। লানগী মৈৱীনা খৰা নেমথৰুৱা মতমা ময়ুম মীকে শেমজিগুনা লৌগা ময়ুম আবেংৱকই। গুৰা সিংই অমনি মৌতে নুপী অমবু মোশোবা ওইবৰনা ইজ্ঞঃ মাঙনবৰী যৌদোক খেংকৰে। লানগাইখিবদি ইমুঃ অয়াৰ ইঞ্জাৱকিৰা লৈৱক খুইক পুয়া মী ইহাঃ হাউই। ইবেতাওৰনা লানগাইনবা কায়নত্ৰবা মহাজী মৰুপ-মপুঃ মণিপুৰ নীশিগুনা লেগি। লেকীইনো নোনা লাৰুনা "লৈখিগী মৰুগী মৰুগী লেইখিগী কোৰী নুপীমতা অমগা ৰূপকভূমি। অমুগী মকুদি য়ামক পুনা চাৱৰা শাঃ-মৰুপ ওইৱকখি। উপন্যাসকাৱনা অভাংগী তাইবঙ অমদি তগা তগা মৰু মইৱে ফাৱকপগা লোয়না পুৰিঃ ৰাৱলদা লাকপা অহোবেশিদি উংনবা হেইনে। শাঃ-মৰুপ ওইৱকখি অমপা ময়ুম শেম পোৱকপদগী হেংগে চাউবা মপু ফাৱবা মতমা লৌ-লেনসি ফাওৰা ওইবদোৱকুনা কয়না মৌংখনিগুনা।" (লাঃ ৩৬) লাগুও অদুনা মহাজী মৰুপ অমী লাগ্ৰেফমদা লাইভ পুন্দি, হোইমিঃ গুৰী ওইহেই। অদুনা মীওইকী পুন্দি নুশিগা হায়বসিদি অখোইবনি হায়ৱদুনা লান পানবা উংখি।

আৱ জে মীতে

পাঠুৱাকখিবা থৌৱম অমগা কোভুপ্ত। থৌৱমসিদি মিলনগী প্ৰিন্দেট মোইৱাথেমে নাওথোৱা মৈজনা চিঃ পেট, মুক্ৰী সিৱাজনা প্ৰিন্দেট অমসু মৌলানা থেৰুৱিননা পেট ওফ ওৰে ওইনা শৰুক য়াখি। ইয়াৰ লাইনিগী য়ান্না মৰু ওইবা ৰাকম কয়ঃ ইৱমমসিদি ইমা লোশা ইথোক্তনা লামমসিদি খঙতাকপা হায়ৱকপা অশমা শাহৱনী লৌৱিক্ৰিবা থৌগা অসিদি দাইজদা লেজশিখিবনিগা অপেনবা কোভুদোকপা নতনা থাংখনি।

নুমিঃকী নুখিল পুং ১ তৰা মতমা শ্ৰোকেসাৱ নোমোইথেমে তৌৱি সিঃ হায়গী ভাইস চিঃৱামেট জে এম এম এ ইফাং, শ্ৰো. টি ঐত তৌৱী সিঃ, প্ৰিন্দেট মণিপুৰী সাহিত্য পৰিষদ, ইফাল, এলাং ৰামনিমনি হায়গী প্ৰিন্দেট মণিপুৰী সাহিত্য পৰিষদ, ইফাল এম থানিঃ সিঃ, পৰশী এল লাকপতি, এম নোংনে সিঃ, এল চাউনে সিঃনা মথেশিঃবা চিঃ পেট, প্ৰিন্দেট, পিঃপিঃলে গেৰি অমি পেট ওফ ওৱশিঃ ওইখি। অমনি অসিদি মণিপুৰী মীওই ১৮ অসি অকনবা চাৰা খুদেল পোং অমম মতমি। মথোয়শিঃদি (১) এলাংবে সোনামি, (২) অৱিৰ মণিপুৰ শৰ্মা, (৩) ভা. এম. সুকুৱাৰ সিঃ, (৪) লামবঃ জেঃ সিঃ, (৫) ডা. এল. জোগামনি সিঃ, (৬) এ. (৩-ৰী) তৌশনী দেৱী, (৭) কে-ওং-ইট, থৌৱনিশাৰী দেৱী, (৮) অৱিৰ কুমাৰ শৰ্মা, (৯) ডা. ৰাই. বজা ও সিঃ, (১০) ভাবেভ লোজামবা, (১১) থাংকম কোৱা, (১২) ডা. জোভঃ সনম, (১৩) ৰাজঃ ওকম, (১৪) ডা. থোকচোম ইবেইনগী সিঃ, (১৫) ৰাজঃ খুইকম, (১৬) ডা. ৰাই. কুইৰায়া সিঃ, (১৭) শেশাম প্ৰিয়াকুমাৰ, (১৮) ডা. লামবঃ গোজঃ, অসিঃচিৰনি। থৌৱম অসি জে এম এম এ ঐ গী কনকৰেপ হেলনা পাথোকখি।

২৩ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

২৪ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

২৫ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

২৬ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

২৭ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

২৮ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

২৯ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৩০ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৩১ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৩২ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৩৩ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৩৪ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৩৫ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৩৬ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৩৭ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৩৮ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৩৯ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৪০ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৪১ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৪২ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৪৩ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৪৪ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৪৫ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৪৬ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৪৭ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৪৮ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৪৯ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৫০ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৫১ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৫২ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৫৩ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৫৪ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৫৫ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৫৬ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৫৭ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৫৮ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৫৯ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৬০ **অঃবা ৰীঃ**
- অঃবা ৰীঃ, অঃবা ৰীঃ।

৬১ **অঃবা ৰীঃ**